

EDITORIAL

Vážené a milé čtenářky, vážení a milí čtenáři,

rok 2013 výrazně zaklepal na dveře a časopis *Psychologie pro praxi* je připravený vyjít mu vstříc. Spolu s několika autory jsme připraveni předložit čtenářům sérii nových příspěvků prvního dvojčíslí právě roku 2013. Ráda Vám je rámcově představím. Časopis tradičně přináší příspěvky z několika oblastí psychologického poznání, ale je docela zajímavé, že tentokrát se tři příspěvky věnují konkrétním dotazníkovým metodám. Mě ale zaujal příspěvek věnovaný rozvoji kognitivních funkcí u dětí, ale i ostatní články mohou opravdu doporučit Vaší pozornosti. Jistě mezi nimi najdete takový, který zaujme právě Vás.

Novinářsky řečeno – otvírací článek tohoto časopisu nese název *Čas sú peniaze... alebo nie?*, ve kterém se *Nina Bakošová* věnuje procesu rozhodování a všimá se především rozdílů při investování času a peněz ve vztahu k efektu utopených nákladů. Příspěvek přináší nesmírně zajímavá empirická data i dobře zpracovaná východiska sledovaného fenoménu. Mimo jiné autorka upozorňuje, že ve svých rozhodnutích nejsme vždy plně racionální a využíváme intuitivní hodnocení situací a předsudky (konkrétně efekt utopených nákladů), které otevírají prostor k rychlému rozhodnutí. Její výzkum neukázal efekt utopených nákladů ani ve finančních ani časových rozhodnutích, ale ukázal statisticky významně vyšší ochotu investovat čas než peníze ($p < 0,01$). Jako bychom s časem nakládali lehkovážněji než s penězi.

V pořadí druhý příspěvek předkládá úplně jinou problematiku – přenesse nás do světa dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a představí výsledky kvalitativní studie rozvoje kognitivních funkcí u těchto dětí. *Tereza Miková* sledovala několik dětí školního věku vedených metodou instrumentálního obohacení (Reuven Feuerstein). Pozornost byla zaměřena na změny, ke kterým dochází v projevech kognitivních funkcí v oblasti vyjadřování, kvalitě samostatné činnosti a dovednosti účinně pracovat s informacemi. Výsledky studie naznačují, že aplikace této metody přináší změny ve všech sledovaných oblastech kognitivního rozvoje dětí. Škoda, že není využívána ve školní praxi častěji, že?

Také další článek *Gabriely Majerechové* je zaměřený na děti, u nichž se projevuje selektivní mutismus – tedy porucha, kdy dítě plynule vypráví ve známých situacích (např. doma), ale nehovoří v méně známém prostředí (např. ve škole). Studie nastínila přehled etiologických teorií, které se věnují úzkému vztahu mezi selektivním mutismem a úzkostnými poruchami, zejména sociální fobií. Uvedené přístupy sice „nerozhodly“, zda je selektivní mutismus samostatnou poruchou nebo symptomem úzkostné poruchy, ale

nepochybně přispívají k porozumění této poruše a zejména mohou pomoci při plánování efektivního léčebného postupu.

Zdá se, že interkulturalita je v současné psychologii často reflektovaný fenomén, tedy alespoň v našem časopise se mu věnujeme už poněkolkrát. *Petr Pečenka* se ve své studii *Interkulturní aspekty spolupráce v mezinárodní firmě. Sociálně psychologické zřetel* te dotýká problematiky, která se změnou společenských podmínek vyjadřuje otázky praktické i výzkumné. Zdůrazňuje význam zapracování sociálněpsychologických zřetelů do zkoumání problematiky, zejména zapracování pojmu sociální percepce, sociální skupiny a hierarchického pojetí a organizace společné činnosti jakožto systémotvorného znaku a významotvorného činitele vzájemných vztahů. Takový přístup vychází z konkrétní praxe a zároveň svými výsledky do ní zpětně směřuje. Článek je nejen velmi informativní, ale také zajímavě prezentovaný.

Zmiňované příspěvky k dotazníkovým metodám se věnují dotazníku RSQ (*Response to Stress Questionnaire*), škále spokojenosti dotazníku SIPP (*Suchdolský inventář postojů k práci*) a nakonec ještě dotazník typologie osobnosti – GPOP (*Golden Profiler of Personality*). *Monika Vavřicová* se v hlavní části svého příspěvku věnuje ověření a adaptaci dotazníku RSQ ve slovenském prostředí. Pečlivě předkládá výsledky konfirmační a explorační faktorové analýzy a její dopady na podobu dotazníku. *Luděk Kolman, Lucie Gralton a Hana Chýlová* se ve své stati soustředili na teoretická východiska a metodický postup osvojení a ověření jedné ze škál dotazníku SIPP, škály spokojenosti. Jsou uvedeny podstatné údaje týkající se návrhu škály a jejího ověření (téměř 1100 respondentů) v kontextu s možnostmi dalšího vývoje této metody. *Irena Wagnerová* se popisně věnuje dotazníkové metodě GPOP – nejprve je uvedena charakteristika metody, dále popis škál, způsob administrace, krátké popisy jednotlivých typů, popis výstupní zprávy i způsoby využití v praxi.

Myslím, že svůj úkol jsem splnila, představila jsem příspěvky tohoto čísla a věřím, že jsem povzbudila vaši chuť se do některých z nich začíst. Nakonec bych ještě ráda za celou redakční radu časopisu *Psychologie pro praxi* popřála všem čtenářům, aby se psychologická práce dařila a mohli jsme se všichni seznamovat se zajímavými příspěvky z různých oblastí psychologické teorie a jejich výzkumných či praktických aplikací.

Praha, prosinec 2011

doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc.

Předsedkyně redakční rady PpP